

Investiční bankovníctví a bankovníctví mimo bilanci

Pavla Klepková Vodová

Investiční a komerční bankovníctví

- komerční (obchodní) bankovníctví
 - bankovníctví orientované na přijímání vkladů, poskytování úvěrů, provádění platebního styku a dalších souvisejících činnosti
- investiční bankovníctví
 - bankovníctví orientované na investování do cenných papírů a obchodování s nimi, správu finančních aktiv, investice do majetkových účastí apod.

Srovnání investičního a komerčního bankovníctví

	komerční bankovníctví	investiční bankovníctví
obsah	obchody na cizí účet	obchody na vlastní i cizí účet
zdroj zisku	úroková marže	poplatky a provize
velikost aktiv	vyšší (zisk závislý na velikosti aktiv)	nižší
převažující riziko	úvěrové riziko	tržní rizika
zdroje financování	primární vklady	kapitálový trh

Služby investičního bankovníctví

- emise cenných papírů
- obchodování s cennými papíry pro klienty
- investice do cenných papírů a obchodování s nimi na vlastní účet
- kolektivní investování
- investiční poradenství
- správa aktiv
- zprostředkování fúzí a akvizic
- oceňování aktiv, akciových podílů a podniků

Emise cenných papírů

- banky pro své klienty – vydávající cenné papíry
 - zajišťují celou řadu činností:
 - obstarání povolení emise, stanovení emisního kurzu a objemu emise, příprava prospektu emitenta, zajištění všech náležitostí potřebných ke kotaci na burze včetně kotačního inzerátu, prezentace a marketing emise
 - banka může klientovi i navrhnout způsob a dobu umístění emise na trh
 - zajištění subjektů, které nakoupí emitované cenné papíry – často vytvářeno konsorcium:
 - ručitelské
 - komisní
 - prodejní
- banka může plnit i funkci upisovatele či administrátora

Obchodování s cennými papíry pro klienty

- banky mohou působit jako dealer, broker nebo market-maker
- banka tedy vystupuje jako zprostředkovatel, který vykonává příkaz klienta
- druhy obchodů:
 - klasické zprostředkovatelské obchody
 - příkazy klientů ke koupi či prodeji cenného papíru:
 - nelimitovaný příkaz
 - limitovaný příkaz
 - příkaz omezující ztrátu (stop-loss order)
 - příkaz „splň nebo zruš“ (fill or kill order)
 - maržové obchody
 - krátký prodej

Investice do CP a obchodování s nimi na vlastní účet

- banka sama nakupuje a prodává cenné papíry do svého portfolia s cílem:
 - dosahovat zisku z krátkodobých či dlouhodobých změn kurzů cenných papírů
 - nabývat vlastnictví v různých podnicích
- výnosy nejsou dány v podobě poplatků a provizí
- banky mohou investovat i do hmotného a nehmotného majetku

Kolektivní investování

- právní úprava: zákon č. 240/2013 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech
 - fondy kolektivního investování
 - fondy kvalifikovaných investorů
- fondy kolektivního investování mohou mít právní formu akciové společnosti nebo podílového fondu
- shromažďování peněžních prostředků od veřejnosti vydáváním akcií nebo podílových listů fondu kolektivního investování, investování těchto prostředků na základě určené investiční strategie na principu rozložení rizika a další spravování tohoto majetku
- oblíbené zejména drobnými investory

Investiční poradenství

- pro fyzické osoby i firmy
- může být:
 - jednorázové
 - pravidelné
- výstupem poradenství je investiční doporučení
- výhody pro klienty:
 - úspora nákladů
 - informační zdroje
- klient platí bance dohodnutý poplatek

Ostatní služby investičního bankovníctví

- správa aktiv
 - zhodnocování finančních prostředků klienta bankou
 - osobnější přístup, částky v řádu milionů korun
 - klient volí investiční strategii
- zprostředkování fúzí a akvizic pro klienty
 - poskytování poradenství týkající se záměru klienta na sloučení či koupi podniku
 - banky mohou vyhledat vhodný podnik ke koupi
 - služby v oblasti vyjednávání, přípravy smluvní dokumentace, pomoci při zajišťování financování fúzí a akvizic a také řešení účetních, daňových a finančních důsledků fúzí a akvizic
- oceňování aktiv, akciových podílů a podniků
 - banka pro klienta na jeho žádost ocení aktiva
 - banka je schopna posoudit výnosnost investic

Bankovníctví mimo bilanci

- služby či produkty poskytované na bázi poplatků
- účtuje se o nich v podrozvahové evidenci
- dle Vyhlášky č. 501/2002 Sb. podrozvahové položky bank tvoří:
 - poskytnuté přísliby a záruky
 - poskytnuté zástavy
 - pohledávky ze spotových operací, pevných termínových operací a opcí
 - odepsané pohledávky
 - hodnoty předané do úschovy, do správy a k uložení
 - hodnoty předané k obhospodařování
 - přijaté přísliby a záruky
 - přijaté zástavy a zajištění
 - závazky ze spotových operací, pevných termínových operací a opcí
 - hodnoty převzaté do úschovy, do správy a k uložení
 - hodnoty převzaté k obhospodařování

Vybrané položky podrozvahy českého bankovního sektoru (mil. Kč)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Vybraná podrozvah. aktiva											
poskytnuté úvěr. přísliby	491 077	456 265	462 192	657 648	735 575	773 920	815 981	883 766	964 640	1 044 637	1 274 835
poskytnuté fin. záruky	237 921	229 671	257 380	179 042	159 193	163 274	170 365	181 364	168 629	184 418	182 962
Vybraná podrozvah.pasiva											
přijaté úvěr. přísliby	25 806	16 985	7 968	7 833	6 991	15 313	8 503	17 903	18 117	28 614	38 760
přijaté fin. záruky	410 000	409 340	464 711	452 263	405 794	371 076	331 516	301 169	290 535	366 033	354 856

Zdroj: vlastní zpracování dat z databáze ARAD:

https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.PARAMETRY_SESTAVY?p_sestuid=33052&p_strid=BAD&p_lang=CS

Produkty bankovníctví mimo bilanci

- úschova
- svěřenecké služby
- úvěrové přísliby
- bankovní záruky
- dokumentární akreditivy
- derivátové operace

Úschova

- úschova (depotní obchody) cenných papírů a jiného majetku klientům banky
- druhy:
 - otevřená
 - uzavřená
- právní úprava: zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník
- smlouva o úschově cenných papírů
 - samostatná úschova
 - hromadná úschova

Svěřenecké služby

- správa majetku klienta
- pro jednotlivce, firmy i institucionální investory
- management aktiv klienta je realizován na základě svěřeneckého vztahu banky a klienta
- zaměstnanec svěřeneckého oddělení banky musí jednat v nejlepším zájmu klienta
- dva typů účtů:
 - svěřenecký účet
 - zmocněnecký účet
- efektivní až od určitého obsahu trhu

Svěřenecké služby pro jednotlivce

- vypořádání nemovitostí
- osobní svěřenectví, které může mít podobu:
 - životního svěřenectví
 - závěti
- poručnictví
- osobní zastupování

Produkty firemního svěřenectví

- firemní svěřenectví
- firemní zmocnění, které může být:
 - zmocněním registračním
 - zmocněním transferu
- svěřenectví zaměstnaneckých příspěvků
- charitativní svěřenectví a zmocnění

Ostatní produkty bankovníctví mimo bilanci

- **úvěrový příslib:**
 - dohoda banky s klientem, že mu k určitému datu poskytne úvěr, případně po určitou dobu bude garantovat poskytnutí úvěru na předem přesně vymezený účel
- **bankovní záruka:**
 - banka se zavazuje zaplatit oprávněné osobě (beneficientovi) určitou peněžní částku podle obsahu a podmínek stanovených v záruční listině
- **dokumentární akreditiv:**
 - písemný závazek banky vystavený na základě žádosti jejího klienta (příkazce, kupujícího), že poskytne třetí osobě nebo na její řad (pověřenému, beneficiantovi, prodávajícímu) určité plnění, jestliže budou splněny akreditivní podmínky
- **derivátové operace:**
 - cílem zajištění, spekulace nebo arbitráž

Právní úprava

- zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu
- legislativa Evropské unie:
 - Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004, o trzích finančních nástrojů
 - Směrnice Komise 2006/73/ES ze dne 10. srpna 2006, kterou se provádí směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2004/39/ES, pokud jde o organizační požadavky a provozní podmínky investičních podniků a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice
 - Nařízení Komise (ES) č. 1287/2006 ze dne 10. srpna 2006, kterým se provádí směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2004/39/ES, pokud jde o evidenční povinnosti investičních podniků, hlášení obchodů, transparentnost trhu, přijímání finančních nástrojů k obchodování a o vymezení pojmů pro účely zmíněné směrnice

Investiční služby

(§ 4 zákona o podnikání na kapitálovém trhu)

- hlavní investiční služby:
 - přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů
 - provádění pokynů týkajících se investičních nástrojů na účet zákazníka
 - obchodování s investičními nástroji na vlastní účet
 - obhospodařování majetku zákazníka
 - investiční poradenství týkající se investičních nástrojů
 - upisování nebo umisťování investičních nástrojů bez nebo se závazkem jejich upsání aj.
- doplňkové investiční služby:
 - úschova a správa investičních nástrojů včetně souvisejících služeb
 - poskytování úvěru nebo půjčky zákazníkovi za účelem umožnění obchodu s investičním nástrojem, na němž se poskytovatel úvěru nebo půjčky podílí
 - poradenská činnost týkající se struktury kapitálu, průmyslové strategie a s tím souvisejících otázek, jakož i poskytování porad a služeb týkajících se přeměn společností nebo převodů podniků
 - investiční výzkum, finanční analýza nebo jiné formy obecných doporučení týkajících se obchodování s investičními nástroji, apod.

Typy zákazníků

- profesionální zákazník:
 - banky, spořitelní a úvěrní družstva, obchodníci s CP, pojišťovny, zajišťovny, IS, PeS, některé další finanční instituce, stát, ČNB, zahraniční CB, WB, MMF aj. MFI
 - také PO založené za účelem podnikání, které podle poslední účetní závěrky splňují alespoň 2 z těchto kritérií:
 - celková výše aktiv min. 20 milionů EUR
 - čistý roční obrat min. 40 milionů EUR
 - vlastní kapitál dosahuje min. 2 miliony EUR
- profesionální zákazník na žádost:
 - osoba, která banku požádá, aby s ní zacházela jako s profesionálním zákazníkem
 - musí splňovat alespoň 2 z těchto kritérií:
 - za každé z posledních čtyři po sobě jdoucích čtvrtletí provedla obchody s investičním nástrojem, jehož se žádost týká, ve významném objemu a v průměrném počtu alespoň deset obchodů za čtvrtletí
 - objem jejího majetku tvořeného peněžními prostředky a investičním nástroji odpovídá částce minimálně 500 tisíc EUR
 - po dobu nejméně jednoho roku vykonávala nebo vykonává v souvislosti s výkonem svého povolání činnost v oblasti finančního trhu, která vyžaduje znalost obchodů nebo služeb, jichž se žádost týká
- drobný zákazník:
 - kdokoliv, kdo není profesionálním zákazníkem
 - před provedením investiční služby musí obdržet potřebné informace

Typy zákazníků dle zákona o podnikání na kapitálovém trhu

zvýšená ochrana zákazníka

zvyšující se finanční sofistikovanost

	drobný zákazník	profesionální zákazník na žádost	profesionální zákazník
ochrana zákazníka	nejvyšší míra ochrany		nejnižší míra ochrany
charakteris- tika	kdokoliv, kdo není profesionálním zákazníkem		finanční instituce + PO, které splňují určité podmínky
test vhodnosti a přiměřenosti	vždy	informace poskytnuty na požádání	nejmenší rozsah poskytovaných informací

Test vhodnosti

- pro obhospodařování majetku drobného klienta nebo v případě investičního poradenství
- účelem je zjistit, které investiční nástroje jsou pro daného klienta vhodné
- investiční dotazník:
 - investiční cíle klienta
 - finanční situace klienta
 - zkušenosti klienta

Test přiměřenosti

- cílem testu je chránit ty, kdo nemusí chápat nebo si uvědomovat důsledky a výši rizik spojených s danou transakcí
- banku zajímají znalosti a zkušenosti klienta
- test přiměřenosti se neprovádí, pokud se nejedná o investiční poradenství a jedná se o jednoduchý investiční nástroj
- v případě komplexních investičních nástrojů je banka povinna test provést

Obchodníka s cennými papíry poskytujícího investiční služby podle směrnice MiFID většinou navštívíte s jedním z následujících cílů:

1. Požádat obchodníka, aby obhospodařoval váš zákaznický majetek v souladu se směrnicí MiFID.

2. Získat od obchodníka službu **investiční poradenství** týkající se investičních nástrojů, na něž se vztahuje směrnice MiFID.

3. Požádat obchodníka, aby pro vás koupil nebo prodal investiční nástroj, na něž se vztahuje směrnice MiFID, nebo předal váš pokyn k provedení třetí osobě, **aniž by vám obchodník jakkoli radil.**

Další postup:

1 - 2. Obchodník si od vás vyžádá informace o vašich investičních cílech, finanční situaci, znalostech a zkušenostech, aby vám mohl poskytnout vhodnou formu investiční služby obhospodařování zákaznického majetku nebo doporučit vhodné investiční nástroje či transakce. Podle směrnice MiFID se jedná o tzv. **test vhodnosti**.

3. Další postup závisí na tom, zda investiční nástroj, jehož se uvažovaná transakce týká, je „komplexní“ nebo „nekomplexní“.

Je-li investiční nástroj „komplexní“, obchodník si od vás vyžádá informace, aby mohl posoudit, zda máte nezbytné znalosti a zkušenosti, abyste rozuměli rizikům, která uvažovaná transakce přináší. Podle směrnice MiFID se jedná o tzv. **test přiměřenosti**.

Je-li investiční nástroj „nekomplexní“, obchodník provede **test přiměřenosti** s výjimkou případů, kdy jej s žádostí o provedení či zajištění transakce kontaktujete z vlastní iniciativy. Podle směrnice MiFID se jedná o obchodování na bázi výlučného provádění pokynů tzv. „execution-only“.

M Ě J T E S E H E Z K Y

